

Paneldiskussionen vid Riksstämman 4.12.2014. Ovanför paneldeltagarna undersöker Sven Blomquist och Anne von Heideman vår jord, Gaia.

Dags att betala din medlemsavgift!

- Fullbetalande (läkare) 300 kr
- Övrig i sjukvården 200 kr
- Medicine och andra studerande 100 kr
- Stödmedlem (ej i hälso- och sjukvården) 500 kr
- Hedersmedlem 0 kr

Vi behöver ditt namn, ditt födelsedatum och din aktuella e-adress.

Ge oss gärna en extra gåva!

Pg 14 43 65-4

VÄLKOMMEN TILL ÅRSMÖTET!

Årsmötet 2015 äger rum lördag den 28 mars i Stockholm.

Före årsmötesförhandlingarna kommer Staffan Lindberg, koldioxidbantare och musiker, tala om hur man kan leva klimatsmart och koldioxidbanta.

Vänd på bladet och hitta mer information!

INBJUDAN TILL ÅRSMÖTE 2015

Årsmötet 2015 äger rum **lördag den 28 mars** i [kollektivhuset Tullstugan](#), Dörjgränd 4, Norra Hammarbyhamnen, Stockholm. Portkod 2579, 1 trappa upp t.v. Tel. till Sven 070 5336277.

Hitta hit:

- T-bana till Skanstull (utg. Ringvägen).
- Buss 55 mot Sofia var 15:e minut. Hållplats Nätgränd, ett kvarter från Dörjgränd (gå bakåt i bussens riktning).
- Eller promenera ca 10 min från Skanstull: Ringvägen österut till Östgötagatan, ta höger nerför backen till Tullgårdsgatan, följ den åt vänster till Dörjgränd

Program

13.00 Samling med enkel lunchsallad

14.00 Hur leva klimatsmart? Hur klimatkompenserar man bäst? Staffan Lindberg, koldioxidbantare och musiker, aktiv i Artister för miljön. Har föreläst med Per Holmgren.

14.45 Fikapaus med fortsatt diskussion

15.30 Årsmötesförhandlingar

16.30 - 17.00 Konstituerande styrelsemöte för den nya styrelsen

Skicka **JA/NEJ** till info@lakareformiljon.se så får vi din aktuella e-adress! Anmälan om deltagande **så snart som möjligt**, dock senast 23 mars per e-post eller tel. 070 5336277.

Blir det ändringar kommer de att finnas på hemsidan www.lakareformiljon.se.

Verksamhetsberättelse och verksamhetsplan kommer att läggas ut på hemsidan.

Hoppas på stor uppslutning på mötet!

Välkomna!

Sven Blomqvist, ordförande

Förslag till dagordning vid årsmötet

1. Mötets öppnande
2. Godkännande av kallelseförfarandet och dagordningen
3. Val av ordförande och sekreterare för mötet
4. Val av två justeringsmän tillika rösträknare
5. Godkännande av styrelsens verksamhetsberättelse, ekonomisk redovisning och revisorernas berättelse
6. Ansvarsfrihet för styrelsen
7. Val av ordförande, kassör och styrelseledamöter
8. Val av två revisorer och en revisorssuppleant
9. Val av valberedning
10. Fastställande av medlemsavgifter för 2016
11. Diskussion om verksamhetsplan för det kommande året
12. Övriga föreningsärenden
13. Mötets avslutande

*50 medlemmar
betalade inte sin
[medlemsavgift](#) 2014.
Det betyder 15 000 kr
mindre i kassan.
Hör du dit?*

FRÅN ORDFÖRANDEN

Bästa föreningsmedlemmar!

Nu är det snart dags för **årsmöte** i vår lilla tappra förening. Se bifogad inbjudan! Hoppas många av er kan komma då.

Vi har bjudit in [Staffan Lindberg](#) som föreläsare. Han är musiker men har på senare år ägnat sig allt med åt klimat- och miljöfrågor. Han kallar sig koldioxidbantare och har intresserat sig särskilt för hur vi kan leva koldioxidsnålt på det personliga planet. Dessutom den svåra frågan hur och om man kan kompensera utsläpp som inte går att banta bort. Han har föreläst en hel del tillsammans med [Pär Holmgren](#) (den långhåriga meteorologen som sadlade om till klimatupplysare).

Medelåldern bland oss som är aktiva i **styrelsen** är ganska hög och även om vi inte på något sätt tappat entusiasmen så vore det bra med påfyllning av litet yngre förmågor. Till exempel har vi ingen studentrepresentant i styrelsen. Dessutom är det ganska många göteborgare i styrelsen. Det är inget fel på Göteborg och där utvecklar man en fantastisk aktivitet på vårt område (se verksamhetsberättelsen på hemsidan inom kort), men vi på Östkusten och i övriga landet behöver skärpa oss för att komma ikapp. Känner du till någon som kan tänka sig att arbeta aktivt i föreningen, eller själv vill vara aktiv, så hör av dig till någon i styrelsen info@lakareformiljon.se eller till valberedningen ake.thorner@comhem.se.

Annars var den stora begivenheten i föreningen under hösten vårt symposium på Riksstämman **Klimat och hälsa - vad kan doktorn göra?** Det var vårt andra symposium på temat om hur doktorn berörs av klimatförändringen. Det fantastiska var att vi anordnade det i samarbete med både Läkarsällskapet och Läkarförbundet! Dessutom deltog Centrum för arbets- och miljömedicin. Det stora dragplåstret var dock [Anthony Costello](#), professor från London och en internationell auktoritet på hälsoeffekter av klimatförändringarna.

Man måste säga att symposiet blev lyckat. Det kom inte så mycket folk, cirka 60 personer, men symposiet refererades både i [Läkartidningen](#) och Dagens medicin. Anthony Costello gav en bred översikt över de hälsoeffekter som kan förväntas om klimatet förändras mot allt högre temperaturer. Förutom direkta effekter av värmeböljor kan ökade regnmängder leda till översvämningar. Luftvägssjukdomar ökar då marknära ozon och partiklar ökar i luften vid t ex skogsbränder. Infektionspanoramat förändras t ex vad gäller vektorburna infektioner. Stigande temperaturer ger brist på vatten och minskad matproduktion med risk för ökning av konflikter och flyktingströmmar. Behovet av att klimatförändringens effekter belyses i utbildningen av sjukvårdspersonal påtalades från Arbets- och miljömedicin. Vid den avslutande diskussionen undrade man bl.a. varför så få initiativ kommer från politiskt håll i klimatfrågan.

Symposiet mynnade ut i en **deklaration** som undertecknades av alla i symposiets panel. Se nedan!

Efter symposiet hade vi en **gästföreläsning**: [Tord Kjellström](#) talade om hur arbetsförmågan påverkas i varmt klimat. Tord har i många år bott och verkat på Nya Zeeland, men har nyligen tillträtt en gästprofessur i Lund. Han har studerat hur arbetsförmågan påverkas av stigande omgivningstemperatur, främst i Sydostasien. Dessutom har han utvecklat ett webbaserat program: [Climate CHIP](#) (Change Health Impact & Prevention). Där kan man gå in och se hur medeltemperaturen utvecklats de senaste 30 åren på olika orter på jorden, helt gratis.

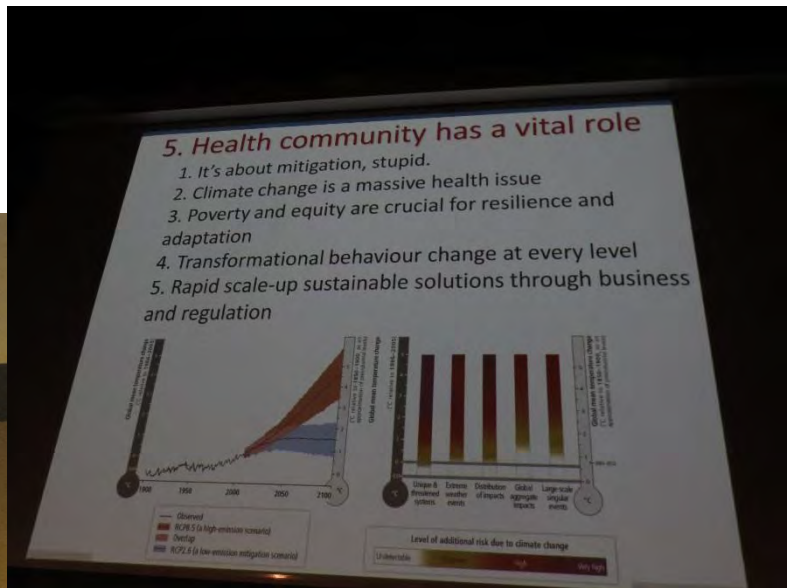
En glädjande sak som inträffat under hösten är att Läkarförbundet inrättat en arbetsgrupp för Klimat och hälsa. Ordförande är Karin Båtelson, vice ordförande i SLF och ordförande i Sjukhusläkarna. Vi har nominerat vår vice ordförande, Björn Fagerberg att ingå i gruppen.

Även [WHO](#) har nu, i början av december, deklarerat att hälsoeffekterna av klimatförändringen är en av de viktigaste medicinska frågorna för framtiden.

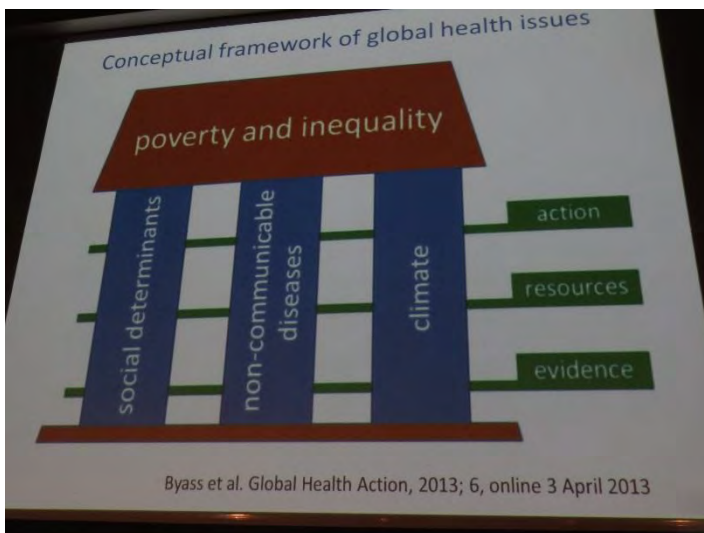
[Glöm inte medlemsavgiften!](#)

*Sven Blomqvist, ordförande
sven.blomqvist@lakareformiljon.se*

Riksstämman 2014

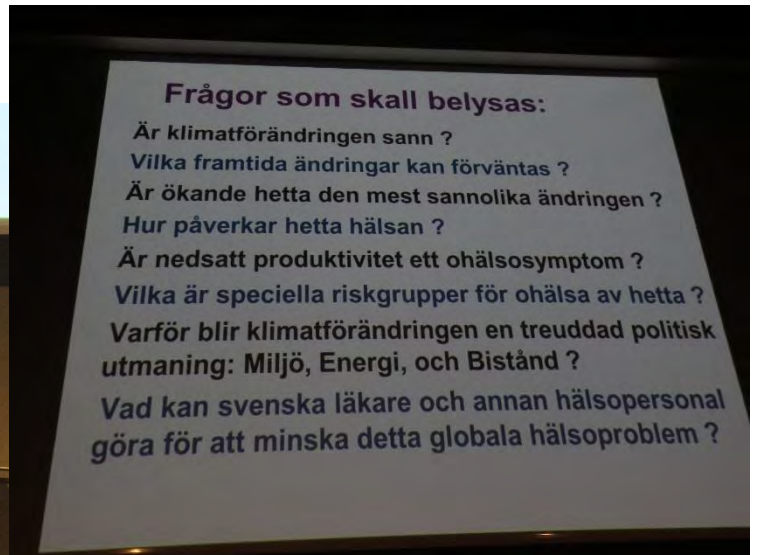

Anthony Costello

Peter Friberg, SLS

Tord Kjellström

Gunilla Svensson, Bolincentret

Margareta Falk-Hogstedt, LfM

Gösta Alfvén, LfM, moderator

Deklaration: Klimatet och hälsan. Vad kan doktorn göra?

Forskning om jordens klimat och dess förändring, utvärderad och sammanfattad av FNs klimatpanel "Intergovernmental Panel on Climate Change" (IPCC) visar att förbränning av fossila ämnen som olja, gas och kol förändrar vårt klimat [1]. Både British Medical Journal och The Lancet har påtalat att klimatkrisen är en av 2000-talets största hälsofrågor. Stigande temperaturer och ökad förekomst av väderkatastrofer orsakar tilltagande regionala och globala hälsoproblem som kräver läkarkårens engagemang [2]. IPCC har visat att det är möjligt med omställning till hållbara energisystem utan påtagligt försämrade levnadsstandard.

Vi behöver

- i) arbeta förebyggande, dvs. medverka till att utsläppen av växthusgaser snabbt minskar och minimeras.
- ii) utvidga vår kunskap om klimatförändringens effekter på hälsa och sjukvård.
- iii) utveckla och främja tvärvetenskapligt samarbete i frågor som handlar om klimat och hälsa.
- iv) minska hälso- och sjukvårdens sårbarhet för extrema klimatförhållanden såsom skyfall som kan orsaka översvämningar av våra arbetslokaler och problem med rent vatten, sanitet, avlopp och transporter och värmeböljor som medför hälsorisker för våra patienter och medborgare.
- v) förmedla vetenskapligt grundade fakta om samband mellan klimat, klimat- förändring och hälsa inom ramen för vår profession till beslutsfattare och allmänhet.
- vi) arbeta globalt då klimatets hälsoeffekter är ett globalt problem som måste lösas i en anda av jämlikhet, förbättrat samarbete och respekt för mänskliga rättigheter.

Stockholm den 4 december 2014

Gunilla Svensson, professor, Meteorologiska institutionen och Bolincentret, Stockholm

Anthony Costello, professor, International Child Health, Director of Institute for Global Health, London

Lena Hillert, docent, Institutet för miljömedicin, Karolinska Institutet, Stockholm

Karin Båtelson, 1:e vice ordförande Sveriges Läkarförbund, ordförande Sjukhusläkarna

Peter Friberg, professor i klinisk fysiologi, Göteborg, tidigare ordförande i Svenska Läkaresällskapet, Stockholm

Sven Blomqvist, ordförande Läkare för Miljön, infektionsläkare, Stockholm

Gösta Alfvén, moderator, docent i pediatrik, Karolinska Institutet, Stockholm

Referenser

1. FNs klimatpanel femte rapport (AR5) <http://www.ipcc.ch/>
2. The Lancet Commission Report II, planerad publicering mars 2015

Det Naturliga Steget 25 år

Det Naturliga Steget (eller TNS, The Natural Step) har fyllt 25 år. Det firades med en fin fest. Här underhöll bl.a. det garvade gänget Anders Linder med Monika och Carl-Axel Dominique.

Johan Rockström har lett arbetet med att ta fram "de planetära gränserna". Här visade han hur de fyra hållbarhetsprinciperna, som tagits fram av DNS grundare Karl-Henrik Robèrt och som ingår i LfM:s policyprogram, är vägen till innovation, transformation, effektivitet och styrning, vilket i sin tur leder till tillväxt och välfärd. DNS använde de planetära gränserna som ett av flera ramverk i projektet Framtidens nötkött.

Idag har DNS startat nya projekt om social hållbarhet, dvs. den fjärde hållbarhetsprincipen, att människor inte systematiskt hindras från att tillgodose sina behov.

Läs mer på hemsidan!

Karl-Henrik Robèrt, cancerläkare, hållbarhetsforskare och grundare av DNS och LfM, demonstrerar sin resurstratt vid vårt årsmöte 2010.

Glöm inte medlemsavgiften!

Stark kritik av Naturvårdsverkets slamrapport

LfM lämnade ett starkt kritiskt remissvar på Naturvårdsverkets senaste rapport om återföring av fosfor från avloppsslam.

I en debattartikel i Dagens Medicin 4.9.2014 framhöll vi att slam inte bör spridas på åkrarna då osäkerheten inför framtida hälsorisker är för stor.

Vi blev bemötta av Anders Finnson från branschorganisationen Svenskt Vatten som ansåg att vi behöver använda mer slam i kretsloppet.

Vårt genmäle var att ett kretslopp kan vara förorenat av tillverkade ämnen eller bara innehålla sådant som finns naturligt. Genom att lägga slam innehållande metaller, läkemedel, nanopartiklar, hormonstörande ämnen och annat på våra matproducerande åkrar förs dessa ämnen in i kretsloppet. ”Som läkare värderar vi helt enkelt risken annorlunda än representanter för branschorganisationen.”

WONCA överväger resepolicy

[WONCA](#) är allmänläkarnas globala organisation. Uppdrag i organisationen innebär traditionellt mycket resande, för styrelsen, arbetsgrupperna och konferensdeltagarna.

Nu börjar man överväga att minska resandet till förmån för modern teknologi.

Även om vi "medvetna" kan tycka att det är sent påtänkt så kanske dock WONCA ligger långt fram jämfört med andra läkarorganisationer.

Nytt om läkemedel

Regeringsuppdraget redovisas

Läkemedelsverket och Naturvårdsverket har rapporterat sina regeringsuppdrag att analysera insatser för att minska miljöpåverkan av läkemedel vid produktion och användning. Detta hör ihop med arbetet inom WHO och EU om grön upphandling av läkemedel och medicinsktekniska produkter.

[Läs mer på hemsidan!](#)

Framgång i SAICM

För andra gången togs förslaget om läkemedel upp i arbetsgruppen ([OEWG 2](#)) för SAICM, FN:s miljöorgan för kemikalier. Till ISDE (International Society of Doctors for the Environment) som förslagsställare fogades Uruguay och Peru. OEWG 2 beslöt att nominera EPPP (Environmental Persistent Pharmaceutical Pollutants) som en "emerging policy issue" till SAICM hösten 2015.

I processen har Tyskland varit mycket aktivt. Representanter för svenska myndigheter (KemI, Läkemedelsverket) och departement har följt förloppet och stött förslaget.

HAR DU ÄNDRAT E-ADRESS?

Av ekonomiska och miljöskäl har vi inte längre någon papperstidning. I stället sänds ett e-brev ut med oregelbundna mellanrum. Om du inte fått meddelanden från oss kan det bero på att vi inte har din aktuella e-adress. Sänd den till info@lakareformiljon.se!

NYHETSREVISOR
LÄKARE FÖR MILJÖN
ISSN 1103-081X

Ansvarig utgivare
Karl-Henrik Robèrt, Det Naturliga
Steget, Sveavägen 98, 5tr, Stockholm

Redaktör
Ingrid Eckerman
Tel 08-600 15 56, 070-55 73 103
Ingrid.eckerman@lakareformiljon.se

Hemsida www.lakareformiljon.se

Föreningens adress

LfM, c/o Eckerman, Statsrådsvägen 11,
12838 Skarpnäck
E-post info@lakareformiljon.se
Pg 14 43 65-4. Org.nr. 80 24 00-2782

Medlemsavgift

Årsavgiften är 300 kr för läkare, 200 kr för övriga i sjukvården, 100 kr för studerande medlemmar och 500 kr för stödmedlemmar. Avgiften kan sättas in på postgiro 14 43 65-4. Glöm inte namn, adress, födelsedatum och e-adress!

Föreningen

LfM är en ideell opolitisk organisation, bildad 1991 med ca 300 medlemmar. LfM samarbetar med **IFM** och är associerad till **Sveriges Läkarförbund**, **Svenska Läkaresällskapet**, **ISDE** (International Society of Doctors for the Environment), **HCWH** (Health Care Without Harm) och **Climate and Health Council**. Föreningen är öppen för läkare och övriga verksamma inom hälso- och sjukvården. Annan kan bli stödmedlem.

Layout: Ingrid Eckerman www.eckerman.nu
Kopiering: Lagandan www.lagandan.se